

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

Dr. O. Noordmanschool

Plaats : Amsterdam
BRIN nummer : 14AI|C1
Onderzoeksnummer : 272726
Datum onderzoek : 28 januari 2014
Datum vaststelling : 31 maart 2014

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	TOEZICHTARRANGEMENT	16

1 INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 28 januari 2014 een onderzoek uitgevoerd op de Noordmanschool naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving.

De aanleiding voor dit onderzoek:

Uit de risico-analyse van september 2013 kwam naar voren dat de eindopbrengsten van 2012 en 2013 onder de ondergrens liggen die de inspectie hanteert. Omdat daarnaast ook de tussenopbrengsten een kwetsbaar beeld lieten zien, heeft de inspectie in overleg met het bestuur besloten tot een kwaliteitsonderzoek.

Toezichthistorie

De Noordmanschool kent een intensieve toezichtgeschiedenis. Al in oktober 2006 constateerde de inspectie risico's in de opbrengsten en de onderwijskwaliteit. Dit was nog steeds het geval in maart 2008. Bij het kwaliteitsonderzoek in september 2009 is de school als zwak beoordeeld. Omdat de school er onvoldoende in slaagde om op eigen kracht de benodigde verbeteringen te realiseren, heeft de inspectie het toezicht geïntensiveerd. Er is een toezichtplan opgesteld met prestatie-afspraken. In de periode daarna volgde de inspectie het verbetertraject met voortgangsgesprekken (juli 2010 en februari 2011) en een tussentijds kwaliteitsonderzoek (oktober 2010). Bij het onderzoek naar kwaliteitsverbetering in juni 2011 stelde de inspectie vast dat er geen tekortkomingen meer waren.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids en het schoolplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijke verplichte onderdelen in de schoolgids en het schoolplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van jaardocumenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd, te weten Rapport: Monitor 3e jaar Noordmanschool, KBA november 2013.

- Schoolbezoek, waarbij in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen 1/2 b, 3, 4, 5, 6, 7 en 8.
- Gesprekken met de directie en de intern begeleider over de kwaliteit van de indicatoren.
- Een gesprek met leraren.
- Een eindgesprek met de directie en een vertegenwoordiging van het bestuur, na afloop van het schoolbezoek.

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie indicatoren van de volgende aspecten: opbrengsten, onderwijsleerproces (aanbod, tijd, schoolklimaat en lessen), zorg en begeleiding en kwaliteitszorg.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2012 en de notitie Analyse en waarderings van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2 BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2012. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2012 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

In verband met het programmatisch handhaven heeft de inspectie daarnaast enkele controles uitgevoerd op bepaalde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Opbrengsten		1	2	3	4	5
1.1*	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.2*	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.4	Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.					•

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.1*	Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
2.2*	De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			•	
2.4*	De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			•	

Tijd		1	2	3	4
3.1	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•	

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.4	De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.			•	
4.7	Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.			•	

Didactisch handelen		1	2	3	4
5.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
5.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•	
5.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	

Afstemming		1	2	3	4
6.1	De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	

Afstemming		1	2	3	4
6.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		•		
6.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	

Begeleiding		1	2	3	4
7.1*	De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			•	
7.2	De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			•	

Zorg		1	2	3	4
8.1	De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			•	
8.2	Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			•	
8.3*	De school voert de zorg planmatig uit.			•	
8.4	De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			•	

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
9.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			•	
9.3	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			•	
9.4	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
9.5	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.		•		
9.6	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			•	

Wet- en regelgeving		Ja	Nee
NT1A	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	•	
NT2A	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO).	•	
NT4A	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	•	

Wet- en regelgeving		Ja	Nee
NT4B	Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	•	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

Het onderwijs op de Noordmanschool is van voldoende niveau. Dit geldt zowel voor de opbrengsten als voor het onderwijsleerproces. Wel laat de school ten opzichte van het onderzoek naar kwaliteitsverbetering van 2011 over de hele linie een lichte terugval zien in kwaliteit. Dit is voor een groot deel toe te schrijven aan een instabiele schoolorganisatie en personele wisselingen. Van de groepen die hier het meest last van hebben gehad zijn de onderwijsresultaten zichtbaar teruggelopen. Inmiddels is de situatie verbeterd; de rust is terug op school, de lessen verlopen weer ordelijk en gestructureerd en ook op het vlak van de opbrengsten is een stijgende lijn zichtbaar.

De inspectie heeft een betrokken team aan het werk gezien dat onder leiding van de nieuwe directeur bouwt aan de kwaliteit van het onderwijs. Dit gaat soms met vallen en opstaan, maar het getuigt van veerkracht dat de veelal jonge leraren er met elkaar de schouders onder zetten en aantoonbaar met plezier voor de groep staan. Zij geven blijk van hoge verwachtingen en bejegenen de leerlingen positief.

Nu is het zaak om de opwaartse trend vast te houden. Verdere continuïteit in de teamsamenstelling is hierbij wel een belangrijke voorwaarde. Daarnaast is het nodig om de kwaliteit van het onderwijs goed te borgen. Dit aspect van de kwaliteitszorg vraagt samen met het versterken van de instructievaardigheden van leerkrachten, nog om verbetering.

De school schetst zelf een heel positief beeld van haar leerlingen. Het zijn volgens de teamleden leuke kinderen die zich in hoge mate betrokken tonen bij de school. Verder geeft het team aan veel vertrouwen te hebben in de nieuwe directeur en is volgens hen, sinds haar komst, de sfeer op school erg vooruit gegaan. De directeur op haar beurt beschrijft het team als enthousiast en leerbaar. Dit vormt met elkaar een mooie basis voor de verdere schoolontwikkeling.

Hieronder volgt, na een korte beschrijving van de uitgangssituatie, een toelichting op de bevindingen.

Toelichting

Uitgangssituatie

De school heeft een onrustig jaar achter de rug. De vorige directeur is midden in het schooljaar, samen met één van de twee intern begeleiders vertrokken naar een andere basisschool. Daarnaast zijn in de loop van het schooljaar meerdere leraren van baan gewisseld. Dit had volgens zeggen te maken met de onzekerheid als gevolg van de bezuinigingsmaatregelen die het bestuur had aangekondigd. In de dagelijkse praktijk was het vertrek van directie, intern begeleider en ervaren teamleden, waaronder een aantal kartrekkers, goed voelbaar. Een paar groepen hebben meerdere leraren en vervangers gehad in één schooljaar. Dit heeft geleid tot veel onrust, zowel bij leerlingen als bij ouders. De school heeft na een periode van tijdelijke waarneming sinds een aantal maanden weer een nieuwe directeur en het team is sinds de zomer versterkt met vier nieuwe leraren, waarvan de meesten starters in het beroep zijn.

Opbrengsten vragen om versterking

De eindresultaten op de Cito-Eindtoets laten al jaren achtereen een schommelend beeld zien. Dit geldt ook voor de afgelopen drie jaar. In 2011 waren de resultaten voldoende, maar in 2012 en 2013 onvoldoende. De huidige groep 8 is echter weer een goed presterende groep en daarmee zijn de vooruitzichten voor 2014 gunstig. Dit blijkt ook uit de mooie voorlopige adviezen die leerlingen al hebben gekregen. De prognose voor de eindresultaten in 2015 is echter minder gunstig. Dit is één van de groepen die te lijden heeft gehad onder alle wisselingen. De leraar trekt er nu heel hard aan om met groep 7 een inhaalslag te maken. Uit de leerwinst die de groep nu boekt, blijkt dat de leerlingen hun leerachterstanden aan het inlopen zijn.

De inspectie beoordeelt de tussenopbrengsten op basis van de volgende vijf toetsen: technisch lezen in de groepen 3 en 4, rekenen en wiskunde in de groepen 4 en 6 en begrijpend lezen in groep 6. Daarbij is gekeken naar de toetsen van januari 2014. Voor een positief oordeel moeten minimaal drie van de vijf toetsen voldoende zijn en dat is op de Noordmans het geval. Met uitzondering van de resultaten in groep 4 (technisch lezen én rekenen en wiskunde) liggen de resultaten boven de ondergrens die de inspectie hanteert. Hoewel de tussenopbrengsten gemiddeld voldoende zijn, is het totaalbeeld wel heel kwetsbaar. Zo schommelen de opbrengsten per jaar en per groep rond de ondergrenzen die de inspectie hanteert. Verder blijkt uit de opbrengst-analyse van de school dat er in een aantal groepen te weinig leerwinst is geboekt en

er leerlingen zijn die in in vergelijking met hun vorige toetsscore zelfs achteruit zijn gegaan.

In de huidige groep 8 zitten geen leerlingen met een ontwikkelingsperspectief. Dit is de reden dat de inspectie deze indicator niet waardeert (1.4).

Een modern leerstofaanbod

De school heeft een nieuwe methode voor rekenen en wiskunde ingevoerd, waarbij een langere periode aan één onderwerp wordt besteed en de leerlingen met aanschouwelijk materiaal zich de verschillende strategieën eigen maken. De eerste ervaringen met deze werkwijze zijn positief. Ook voor het taal- en leesonderwijs zijn moderne methoden aanwezig. Omdat de school een overwegend taalzwakke populatie heeft, werkt de school gericht aan de uitbreiding van de woordenschat, waarbij ook de rekentaal aandacht krijgt. In elke klas hangen woordparaplu's om het leren van nieuwe begrippen te ondersteunen. Met het vertrek van leraren is wel expertise weggelekt. Zo heeft de school geen taalcoördinator meer en moet een deel van de nieuwe leraren nog worden geschoold in de methodiek van Met Woorden In De Weer. De borging van het taalbeleid is daarmee een aandachtspunt.

In de kleuterbouw wordt thematisch gewerkt en ook daar is sprake van een krachtige en stimulerende leeromgeving. De school biedt tenslotte een voldoende breed aanbod. Zo krijgen de kinderen tekenen en handvaardigheid van een vakleerkracht.

Lessen basaal op orde

Het pedagogisch-didactisch handelen van de leraren is van voldoende niveau. Zo verlopen de lessen gestructureerd en de leerlingen zijn over het algemeen actief bij de les betrokken, mede door het gebruik van coöperatieve werkvormen. De klassenregels worden ondersteund door gebruik van Taakspel, waarbij positief gedrag beloond wordt. Net als in 2011 heeft de inspectie weer een voorbeeld van 'Good Practice' gezien. Met name in de kleuterbouw is het onderwijs van hoge kwaliteit. De leraren zorgen voor een gevarieerd aanbod en hun lessen zijn in hoge mate stimulerend en interactief.

De kwaliteit van de afstemming vraagt op het vlak van de instructie echter nog om verbetering (indicator 6.2). In veel gevallen beperkt de verlengde instructie zich tot een herhaling of begeleide inoefening. De leraren zouden deze instructie beter kunnen laten aansluiten op de onderwijsbehoefte van deze leerlingen. Dit kan op verschillende manieren, onder andere door modeling (voordoen en benoemen van denkstappen) en/of door korte leergesprekjes te voeren over de strategie die leerlingen het beste kunnen toepassen. Met name het interactieve

aspect is hierbij van belang, omdat dit leerlingen inzicht geeft in hun manier van denken en de oplossingsstrategieën die zij hanteren.

Overzichtelijke zorgstructuur

De school zet vooral in op de preventieve zorg, waarbij de leraren het onderwijs zo goed mogelijk proberen af te stemmen op de verschillen tussen leerlingen. Om dit mogelijk te maken brengen zij de onderwijsbehoefte van leerlingen voor de verschillende vakgebieden in kaart. Op basis hiervan bepalen ze welke doelen zij willen behalen per subgroep (gewenste vaardigheidsgroei en inhoudelijke doelen).

De administratie in de klassenmappen ziet er verzorgd en compleet uit. Leraren plannen en evalueren hun lessen en registreren bijzonderheden in hun dagplanning. In principe worden leerlingen die extra zorg behoeven in het groepsplan meegenomen, waarbij de ondersteuning die ze nodig hebben specifiek wordt benoemd. Een deel van de leerlingen krijgt daarnaast nog extra leesondersteuning buiten de klas. Voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte (rugzak of laag IQ) stelt de intern begeleider een individueel handelingsplan op en indien nodig een ontwikkelingsperspectief. De school streeft er naar om leerlingen zo lang mogelijk bij de groep te houden. Een eigen leerlijn wordt indien mogelijk pas na groep 5 opgesteld.

De school biedt leerlingen die goed presteren extra onderwijstijd in het kader van het Project Onderwijstijd Verlenging (OTV, gesubsidieerd door het stadsdeel). Zo'n vijftien leerlingen volgen na schooltijd onder begeleiding van een groepsleerkracht extra lessen, met open opdrachten met een hoger abstractieniveau (projecten, werkstukken, aandacht voor zelfstandig leren). Sinds kort is ook een OTV groepje gestart met leerlingen die minder hoge prestaties halen, maar wel heel gemotiveerd zijn om te leren.

Borging van kwaliteit

De school participeert sinds 2011 in het verbetertraject van de KBA (Kwaliteitsaanpak Basisscholen Amsterdam). In oktober 2013 heeft de laatste monitor plaatsgevonden. De KBA benadrukt in haar rapportage het belang van duurzame onderwijskwaliteit en de versterking van de opbrengsten. De inspectie onderschrijft dit belang van harte, want de school realiseert inmiddels weer een basale kwaliteit, maar het is belangrijk om dit verder uit te bouwen, te verstevigen en te borgen (indicator 9.5). Dit geldt feitelijk voor alle aspecten die beoordeeld zijn in het kader van dit onderzoek, maar met name voor de teamontwikkeling en de leerkrachtvaardigheden. De school erkent dit als belangrijk aandachtspunt en noemt enkele initiatieven die al plaats vinden, zoals het 'bouwleren', waarbij leraren in de bouwen van en met elkaar leren.

Een ander positief voorbeeld is de rol die één van de leraren vervult. Zij heeft zich verdiept in de nieuwe methode en ondersteunt nu haar collega's bij de invoering.

De school zit nu in de derde en laatste fase van het verbetertraject, waarbij de borging centraal staat. De KBA zal de school dit jaar nog ondersteunen bij de zelfevaluatie, maar daarna zal de school in staat moeten zijn om het kwaliteitsbeleid in al haar facetten zelfstandig vorm te geven. De directie is voornemens om het schoolbeleid vast te leggen in een kwaliteitshandboek, zodat nieuwe leraren zich snel kunnen oriënteren. Daarnaast bieden de afspraken en richtlijnen houvast bij de sturen en bewaken van de kwaliteit.

3 TOEZICHTARRANGEMENT

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de Dr. O. Noordmanschool het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren.

Naleving

De inspectie concludeert tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.